

Rok 2021

Marek Kopelent, in memoriam

(*28. 4. 1932 Praha / †12. 3. 2023 Praha)

hudební skladatel, klavírista, redaktor, pedagog

O komponování se zajímal již jako student gymnázia, kdy chodil na soukromé hodiny k varhaníkovi Josefu Kubáňovi. V padesátých letech vystudoval skladbu na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze u profesora Jaroslava Řídkého. Začal pracovat jako hudební redaktor ve státním nakladatelství, věnoval se tzv. „nové hudbě“ a v roce 1965 se stal vedoucím souboru Musica Viva Pragensis. V šedesátých letech uváděl své skladby na festivalech v Polsku a v Německu a v roce 1969 obdržel stipendium na roční tvůrčí pobyt v Západním Berlíně. Po návratu čelil represím od komunistického režimu – musel odejít z nakladatelství, byl vyloučen ze Svazu českých skladatelů a jeho souboru byla zakázána činnost. Na autorskou tvorbu ale nezanevřel a jeho skladby se s úspěchem hrály v zahraničí, což mu zajišťovalo skrovné živobytí. Teprve v roce 1976 získal zaměstnání jako korepetitor tanečního oddělení v Lidové škole umění v Radotíně. Po sametové revoluci byl jmenován profesorem kompozice na své mateřské HAMU. V roce 2012 převzal od prezidenta republiky medaili Za zásluhy I. stupně v oblasti umění.

Ludvík Očenášek, in memoriam

(*4. 8. 1872 Kříše / †10. 8. 1949 Dražeň)

podnikatel, konstruktér a všestranný vynálezce

Po absolvování střední průmyslové školy studoval elektrotechniku a fyziku na Českém učení technickém v Praze. V roce 1898 si otevřel mechanickou dílnu pro opravu kol, motocyklů a automobilů. Později založil Elektrotechnickou továrnu a strojírnou, kde vyráběl různé elektrické přístroje. Zabýval se rovněž konstrukčními experimenty. Sestavil třeba rotační letecký motor, zdokonalil obloukovou lampu, sestrojil tzv. monocykl (jednokolo) a pokoušel se dostat do vzduchu letadlo vlastní výroby. Byl vášnivý sportovec a vyznával myšlenky sokolského hnutí. Jako vlastenec se aktivně účastnil odboje v první světové válce, kdy prováděl telefonní odposlechy vládní linky mezi Vídní a Berlínem. Po válce obnovil svůj závod. Získal několik patentů v oblasti radiotelefonie, experimentoval s vývojem raket, které dostal až do výšky 1500 metrů, sestavil tři typy reaktivních vodních člunů a vynalezl tlumič na kulomet. Pro svou rodinu postavil vilu na Smíchově, kde dnes sídlí litevské velvyslanectví.

Při Pražském povstání byl v boji proti nacistům těžce raněn. V závěru života se zabýval zdokonalováním padákového systému a zařízením pro farmaceutický průmysl. Celou řadu

svých nápadů a vynálezů dovedl ke zdárné realizaci a každodennímu využití. Po převratu upadl v zapomnění zásluhou komunistů, s nimiž odmítl spolupracovat.

Ludmila Prouzová

(*13. 7. 1934 Praha)

zakladatelka a vedoucí taneční souboru pro seniory "Marietta"

Již od dětství ji životem provází láska ke sportu a k hudbě. V pozdějším věku začala s klasickými tanci a v roce 2008 založila taneční country skupinu Marietta, která je určena ženám v seniorském věku. Navzdory tělesnému hendikepu vede soubor po celou dobu s nezměrným nadšením a úsměvem; razí přitom heslo „Tančíme s radostí a radost rozdáváme“. Pod jejím vedením vystupují tanečnice například v nemocnicích, v rehabilitačních centrech nebo domovech pro seniory a pořádají folklorní přednášky s tanečními ukázkami. Zúčastňují se také celostátních setkání seniorských souborů v Plzni a uspěly v mezinárodní soutěži v Maďarsku. Díky nápadité choreografii, srdečnému přístupu ke všem tanečnicím a osvěžujícímu humoru se paní Prouzová stala pro soubor nepostradatelnou. Její nadšení se projevilo také v covidovém období, kdy iniciovala online setkávání a dodávala ostatním naději. Kromě tanečních hodin v Komunitním centru Prádelna připravuje pro členky také různé vycházky, výlety a soustředění na horách. Od narození žije v Praze 5, v současnosti na Smíchově.

Rok 2022

Helena Illnerová

(*28. 12. 1937 Praha)

fyzioložka a biochemička

Přední světová odbornice v oblasti chronobiologie působila ve Fyziologickém ústavu Akademie věd ČR. V průběhu vědecké kariéry se věnovala studiu mechanismů synchronizace biologických hodin s vnějším prostředím a vytvořila model, jakým světlo tyto hodiny synchronizuje. Se svými spolupracovníky prakticky vytvořila „českou školu“ chronobiologie uznávanou i v zahraničí. Byla nejen vynikající vědeckou pracovnící, ale během dlouholeté pedagogické kariéry se také zasloužila o výchovu mnoha studentů. Po roce 1989 se významně podílela na organizování a popularizaci tuzemské vědy. V rámci Akademie věd České

republiky, nejprve jako místopředsedkyně (1993–2001), poté ve funkci předsedkyně (2001–2005), se profesorka Illnerová snažila, aby věda byla vnímána jako důležitá součást života společnosti. V letech 2008–2010 působila jako předsedkyně Učené společnosti ČR. Za přínos pro vědu získala několik tuzemských i mezinárodních ocenění. V roce 2005 převzala od prezidenta republiky Medaili Za zásluhy II. stupně. Žije v Praze 5.

Dalimil Klapka, in memoriam

(*22. 5. 1933 Praha / †14. 6. 2022 Praha)

herec, dabér, pedagog

Již při studiích na pedagogickém gymnáziu se ochotnický věnoval divadlu. Jeho další cesta proto směřovala na Divadelní fakultu Akademie múzických umění v Praze, kterou absolvoval v roce 1957. Poté strávil více než tři desetiletí v souboru Realistického (dnešního Švandova) divadla na Smíchově. Účinkoval rovněž v Hudebním divadle Karlín, v Divadle v Dlouhé nebo v Činoherním klubu, naposledy přinášel radost divákům v Divadle Na Fidlovačce. Ztvárnil také přes stovku menších rolí ve filmech, televizních inscenacích a seriálech. Spolupracoval i s Českým rozhlasem a díky originálnímu hlasovému projevu se prosadil v dabingu. V českém znění ztvárnil například slavného seriálového detektiva Columba, mladší generace si ho oblíbila díky účinkování v animovaném seriálu Simpsonovi, kde přes třicet let namlouval role dědy Simpsona a ředitele školy Skinnera. Sám jako pedagog dlouhá léta předával dovednosti a zkušenosti mladým adeptům herectví na pražské konzervatoři. Se svou ženou Stankou žil na Smíchově.

Mikuláš Kroupa

(*12. 8. 1975 Praha)

novinář, zakladatel o.p.s. "Post Bellum" a vedoucí projektu "Paměť národa"

Vystudoval Vyšší odbornou školu publicistiky. Nejprve externě pracoval pro několik stanic Českého rozhlasu, později působil jako redaktor vysílání do zahraničí na Rádiu Praha a reportér v české redakci BBC. Je spoluvůrcem úspěšného dokumentárního cyklu „Příběhy 20. století“ a jedním ze scénaristů stejnojmenného televizního cyklu. V roce 2001 se podílel na založení neziskové společnosti Post Bellum, jejímž se stal ředitelem. Organizace shromažďuje vzpomínky svědků významných událostí českých poválečných dějin a od roku 2008 je zpřístupňuje veřejnosti prostřednictvím digitálního archivu Paměť národa. V roce 2020 stál u zrodu Gymnázia Paměti národa. Žije na Smíchově.

Zuzana Marešová

(*26. 1. 1932 Praha)

tlumočnice a překladatelka, pamětnice

Zuzana Marešová je jedním z posledních žijících „Wintonových dětí“. Pochází z pražské rodiny židovského průmyslníka Maxmiliána Spitzera a jeho ženy Pavly, původem Rakušanky. Po obsazení Československa v roce 1939 se spolu s oběma sestrami dostala do vlaku, který je odvezl před nacistickou hrozbou do Anglie. Dobrovolnickou akci Britského výboru pro uprchlíky organizoval Nicholas Winton, jenž tímto způsobem dokázal zachránit život 669 dětem. Nejprve strávila dva roky u pěstounské rodiny v Cornwallu, později žila s rodiči v Londýně a ve Walesu, nějakou dobu studovala v internátní škole. Po válce se rodina vrátila zpět do vlasti, kde čelila represím ze strany komunistického režimu. Otec Zuzany Marešové byl uvězněn, sama přišla o práci u aerolinií. Později byla zaměstnána jako tlumočnice a překladatelka. Dlouhá léta se věnuje osvětové činnosti ve školách a různých organizacích, kde žákům a dalším zájemcům vypráví svůj příběh. Jako ocenění za tuto práci jí městská část Praha 5 udělila čestné občanství. Dlouhá desetiletí žije v Praze 5, konkrétně v Košířích.